

Tannlege på hjul

– et nytt tilbud til papirløse migranter og rusavhengige

Kirkens Bymisjon har startet prosjektet Tannlege på hjul i Oslo etter inspirasjon fra tilsvarende tiltak i Sverige, Nederland og Storbritannia.

Tanken er at det skal bli lettere å nå papirløse migranter og rusavhengige, som ellers ikke har et tilbud om tannhelsetjenester eller ikke kan nyttiggjøre seg det ordinære tilbudet. Det oppleves at behovet er stort for å kunne gi en økt mulighet til å hjelpe pasienter med smerter og behandlingsbehov, som ikke har mulighet til å nyttiggjøre seg andre tilbud. I dag går papirløse og rusavhengige ofte med smerter og stort behandlingsbehov lenge, noe som medfører stor lidelse og en stadig forverring av helsetilstanden.

Felles for disse gruppene, i tillegg til at de har store munnhelsebehov, er at de lever ustabile liv, ofte har dårlig råd og lever på utsiden av samfunnet. Mange kan ha vanskelig for å ha tillit til fremmede eller det offentlige systemet. Dårlig munnhelse bidrar dessuten til andre problemer som til dårlig ernæring og utenforskap.

Prosjektleder i Kirkens Bymisjon, Wojoud Mejalli, forteller at de er godt i gang med etableringen av tilbudet. De har kontakt med en leverandør av bil som skal romme tannklinikken, en annen som skal stå for skap, innredning og infrastruktur og en tredje som skal stå for montør av utstyr. En skisse av klinikken er tegnet i samarbeid med Dental Sør.

Wojoud Mejalli er prosjektleder for Tannlege på hjul i Kirkens Bymisjon. Foto: Privat.

FAKTABOKS

Tannlege på hjul:

Mål

- **Etablere en mobil tannklinikk som tilbyr tannhelsetjenester til utsatte grupper i Oslo sentrum.**
- Dokumentere målgruppens helsesituasjon, føre statistikk og samarbeide med forskere ved Det odontologiske fakultet i Oslo.
- Jobbe for målgruppens rett og tilbud til tannbehandling, og for at tilbudet ved prosjektslutt videreføres i samarbeid med aktuelle aktører innen tannhelse.

Målgruppe

- Papirløse migranter, mennesker uten oppholdsgrunnlag og med begrensede rettigheter i velferdsstaten
- Personer med alvorlig rusmiddelavhengighet i kombinasjon med somatiske og psykiske lidelser.

Samarbeid og organisering

- Gjennom samarbeid med Tannlegeforeningen og Det odontologiske fakultet vil vi utvikle prosjektet, dokumentere og dele erfaringer.
- Prosjektet er basert på frivillige innsats og er avhengig av rekrutteringen av frivillige tannhelsepersonell.
- Prosjektgruppen består av representanter fra Det odontologiske fakultetet, Tannlegeforeningen og Kirkens Bymisjon Oslo.
- Prosjektet er et samarbeid mellom Helsenettet for papirløse og 24SJU.

Bakgrunn og behov

Det er få ting som er så synlig og knyttet til sosioøkonomisk bakgrunn, rettighetsstatus og helse som munnhelse. Årsaker kan være:

- Begrenset tilgang og tilgjengelighet til målgruppen.
- Sammenhengen mellom munnhelse og psykisk/fysisk helse.

Visjon

- Tannlege på Hjul tar utgangspunkt i å nå målgruppen der de er, uten at de trenger å endre på livet sitt eller situasjonen sin for å få tilgang på munnhelsehjelp.
- Nytenkende på et helseområde der helsepersonell tradisjonelt er fysisk bundet opp av høy materiell standard og utstyr.
- Gjennom en mobil tannklinikk i en ombygd lastebil vil kunne bevege oss til fysiske plasser som er tilgjengelig for målgruppen og tilby all munnbehandling på et sted.
- Prosjektet vil inspirere tannhelsetjenesten med en modell som er overførbart til tannbehandling for andre sårbare grupper.

24SJU

- **Oppdrag** å bidra til bedre helse og økt sosial inkludering for de mest utsatte rusavhengige som oppholder seg i Oslo sentrum.
- **Målgruppen** er mennesker med alvorlig rusmiddelavhengighet i kombinasjon med somatiske så vel som psykiske lidelser, ofte preget av dårlig allmenntilstand og langvarige sosiale problemer som fattigdom, ustabile boforhold, prostitusjon, kriminalitet og sosialt utenforskap.
- **Kjennetegn** ved gruppa er at de ikke i tilstrekkelig grad har vært nådd gjennom, eller er i stand til å nyttiggjøre seg av, det ordinære tjenestetilbudet. Dermed får de verken tilgang til eller nyttiggjort seg rettighetene de faktisk har.
- **Munnhelsen** for mange i denne livssituasjonen er kort og godt en katastrofe. Dette forsterker og opprettholder deres sosiale utenforskap.

Helsenettet for papirløse migranter (Helsenettet)

- Drives og finansieres av Kirkens Bymisjon og Røde Kors.
- **Oppdrag:** Helsenettet tilbyr tverrfaglig primærhelsetjeneste der pasientene kan få konsultasjon og oppfølging med bla. lege, psykolog, fysioterapeut, sykepleier og jordmor.
- **Målgruppen** er papirløse migranter, dvs. mennesker som befinner seg i Norge uten oppholdstillatelse.
- **Kjennetegn:** De preges av å være i en meget vanskelig situasjon og mange helseproblemer er sammensatte og trenger kontinuitet og oppfølging. En ser også helseproblemer som burde vært forebygget og behandlet på et tidligere tidspunkt.
- **Munnhelse:** pasientenes dårlige munnhelse er stort problem og der muligheten for behandling i det offentlige helsevesenet og hos privatpraktiserende tannleger er svært liten.

Trenger utstyr

Tannlege på hjul er i dialog med Det odontologiske fakultet i Oslo, som ønsker å bidra med utstyr.

– Alt annet utstyr vil vi være glade for å få hjelp til, forteller Mejalli, som inviterer tannleger som har pent brukt utstyr de ikke lenger trenger, som for eksempel en autoklav og andre nødvendigheter, til å ta kontakt.

Planen er å få Tannlege på hjul-klinikken klar til bruk i løpet av året, og tidspunktet vil blant annet avhenge noe av utviklingen med covid-19.

– Hvor vil dere plassere bilen når den er klar, og hva tenker dere om åpningstidene for den mobile tannklinikken?

– Vi vil plassere oss på steder i Oslo sentrum som oppleves som trygge for brukerne vi vil nå, og også veksle mellom ulike steder der vi kan nå begge de to målgruppene. Åpningstidene er ikke bestemt ennå, og vi ser for oss at det vil være hensiktsmessig å tilby tannbehandling i bilen på ettermiddags- og kveldstid, blant annet fordi vi vil være avhengige av frivillige, som ofte har annen jobb på dagtid.

Prosjektet har mottatt støtte fra Stiftelsen Dam, og er et samarbeid mellom Helsecenteret for papirløse, som Kirkens Bymisjon og Røde Kors står bak, og 24SJU, som er Kirkens Bymisjons døgntilbud til de mest utsatte rusavhengige i

Oslo. Med i prosjektgruppen er Det odontologiske fakultet i Oslo og Tannlegeforeningen, i tillegg til avdelingslederne for 24SJU og Helsecenteret for papirløse og en seniorrådgiver for fag og utvikling i Kirkens bymisjon.

Wojoud Mejalli som selv har tannlegeutdanning fra Jemen understreker at klinikken skal være et forsvarlig og trygt tannhelsetilbud som følger alle lover og regler som helsepersonelloven, tannhelsetjenesteloven, og reglene for smittevern og strålevern.

Langtidsperspektiv

Prosjektet er foreløpig treårig, og har som mål å arbeide for målgruppens rett til tannbehandling, og for at prosjektet videreføres utover de første tre årene. En del av prosjektet er å dokumentere målgruppenes helsesituasjon og samarbeide med forskere ved Det odontologiske fakultet i Oslo.

– Vi tenker også at prosjektet vil kunne inspirere tannhelsetjenesten med en modell som er overførbart til andre sårbare grupper, sier Mejalli.

Hvis du vil ta kontakt med prosjektet for å høre hva de trenger av utstyr når du prosjektlederen på denne e-post-adressen: Wojoud.Mejalli@bymisjon.no

Tidendes pris for beste oversiktsartikkel

Tidende ønsker å oppmuntre til gode oversiktsartikler i tidsskriftet. Prisen på 40 000 kroner tildeles forfatteren(e) av den artikkelen som vurderes som den besete publiserte oversiktsartikkelen i løpet av to årganger av Tidende.

Tidende ønsker å oppmuntre til en type fagskriving som er etterspurt blant leserne og som bidrar til

å opprettholde norsk fagspråk. Tidendes pris for beste oversiktsartikkel deles ut hvert annet år og neste gang i forbindelse med NTFs landsmøte i 2021.

Ved bedømmelse blir det lagt særlig vekt på:
– artikkelens systematikk og kilde-
håndtering

– innholdets relevans for Tidendes lesere
– disposisjon, fremstillingsform og lesbarhet
– illustrasjoner

Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til redaktøren